

Asia: VN/35729/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihoitolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Ammatillinen järjestö tai edunvalvoja

Lausunnonantajan lausunto

1 Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

STTK pitää tärkeänä, että palvelurakenteita tarkastellaan niiden selkeyttämiseksi ja perustason tuen vahvistamiseksi. Esityksen tavoitteet varhaisen tuen vahvistamiseksi, raskaiden palvelujen tarpeen vähentämiseksi ja palvelujen saatavuuden parantamiseksi ovat kannatettavia. Uudistusten onnistuminen edellyttää kuitenkin riittäviä henkilöstöresursseja, selkeää vastuunjakoa ja ammattilaisten osaamisen tukemista. Muutoin on vaarana, että työn kuormittavuus kasvaa ja palvelujen laatu sekä yhdenvertaisuus heikkenevät.

Kannatettavista tavoitteista huolimatta STTK katsoo, että esitys sisältää huomattavia riskejä sosiaalipalveluiden asiantuntijuuden sekä asiakkaiden edun ja oikeusturvan näkökulmasta. Eryyisen huolestuttavana STTK pitää sitä, että riskit kohdentuvat pitkälti yhteiskunnassa haavoittuvassa asemassa ja hankalassa elämäntilanteessa oleviin ryhmiin. Lisäksi STTK näkee, että esitetyt muutokset ovat pitkälti säästötavoitteiden ohjaamia ja väestön lakisääteisiä palveluja heikentäviä.

STTK pitää hyvinvointialueiden autonomian kannalta olennaisena, että alueilla on mahdollisuus kehittää palveluitaan alueen tarpeiden mukaisesti. Ehdotus kuitenkin jättää alueille niin runsaasti liikkumavaraa, että nykyisissä säästöpainneissa alueellinen yhdenvertaisuus, palvelut ja oikeusturva voivat vaarantua entisestään.

STTK pitää tärkeänä, että palveluita kehitetään huolellisesti ja pitkäjänteisesti siten, että palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin. Palveluiden painopisteen siirto ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin, joihin panostaminen tuo pitkällä tähtäimellä kustannussäästöjä on kannatettavaa. STTK kuitenkin korostaa, että henkilöstövähennykset heikentävät kehittämismahdollisuuksia ja panostuksia matalan kynnyksen palveluihin. Todellista vaikuttavuutta saadaan panostamalla kehittämistyön rakenteisiin ja resursseihin henkilöstöä ja sen edustajia osallistaen. Vaikuttavuutta ei ole mahdollista vahvistaa heikentämällä rakenteita, velvoitteita ja resursseja.

2 Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti esityksen tavoitteista?

STTK katsoo, että esitys voi jossain määrin lisätä palvelujärjestelmän joustavuutta sekä helpottaa palveluihin pääsyä. Esitettyihin muutoksiin liittyy kuitenkin merkittävä riski siitä, että vaativien palveluiden tarpeentunnistaminen vaikeutuu.

Esityksellä tavoitellaan julkisen talouden säästöjä, mikä merkitsee leikkauksia sosiaalihuollon työvoimaan. STTK korostaa, että henkilöstövähennykset lisäävät työn kuormittavuutta, heikentävät alan pitovoimaa ja kohdistuvat todennäköisesti korostuneesti naisiin. Samalla sääntelyn väljentyminen ja palvelukokonaisuuksien laajat tulkintamahdollisuudet lisäävät riskiä hyvinvointialueiden välisestä eriytymisestä, mikä voi heikentää asiakkaiden yhdenvertaista pääsyä palveluihin. Lainsäädännön tulee siksi turvata palvelujen saatavuudelle ja sisällölle riittävän selkeät vähimmäistasot. Tästä näkökulmasta esitys ei kaikilta osin vastaa tavoitteisiinsa vakuuttavasti.

3 Lausuntopalaute luvusta 1, onko erityistä tukea tarvitsevaa asiakasta koskeva pykäläesitys 5 a § kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

STTK pitää kannatettavana esitystä, että samaan pykälään koottaisiin nykyisen sosiaalihuoltolain eri pykäliin sisältyvät säännökset erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden aseman huomioimisesta asiakkuuden eri vaiheissa ja palveluita järjestettäessä. Olennaista on, että erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden asema tunnustetaan ja palvelut turvataan.

STTK huomauttaa, että esitys muuttaa erityistä tukea tarvitsevan henkilön määritelmää jättäen uudesta määritelmästä pois osan nykyisen määritelmän kriteereistä. STTK ei kannata määritelmän keventämistä nykyisestä. Ehdotettu muotoilu jättää liikaa tulkinnanvaraisuutta ja voi rajata tukea tarvitsevien joukosta pois monia erityisen haavoittuvassa asemassa olevia ihmisryhmiä jättäen nämä ilman asiakassuunnitelmaa ja nimettyä omatyöntekijää.

STTK muistuttaa, että erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden palveluntarpeet ovat usein monimutkaisia, joihin ei pystytä tehokkaasti, oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti vastaamaan ilman riittäviä aika ja henkilöstöresursseja. Mikäli erityisen tuen tarpeen kriteerit määritetään liian tiukoiksi, riskinä on, että asiakkaat eivät saa tarvitsemaansa tukea riittävän ajoissa tai riittävän kattavasti.

Säästöpainneissa on myös riski, ettei erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja muita asiakkaita määritellä erityisen tuen tarpeessa oleviksi, koska näin keventyisivät velvollisuudet tehdä asiakassuunnitelma ja nimetä asiakkaalle omatyöntekijä.

4 Lausuntopalaute luvusta 2, onko erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

STTK pitää tavoitetta hyvinvoinnin ja osallisuuden kasvattamisesta kannatettavana ja pitää hyödyllisenä eri asiakasryhmien hyvinvoinnin edistämistä koskevien pykälien kokoamista yhteen. Hyvinvoinnin edistämisen ja sen poikkihallinnollisen toteuttamisen korostaminen on kannatettavaa.

Ehdotuksessa ei kuitenkaan ole määritelty selkeitä velvoitteita tai toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi, mikä saattaa johtaa siihen, että pykälän käytännön merkitys jää vajaaksi.

5 Lausuntopalaute luvusta 3 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus: Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti?

STTK huomauttaa, että sosiaaliohjauksen ja sosiaalityön määrittely on esityksessä puutteellinen. Epätarkka ja tulkinnanvarainen erottelu voi aiheuttaa epäselvyyttä muun muassa työnjaossa, palvelutarpeen arvioinnissa sekä oikeisiin palveluihin ohjautumisessa. Lisäksi muutos voi johtaa vastuiden hämärtymiseen ja kokonaisvaltaisen tilannearvion kaventumiseen sekä palvelujen tarpeenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden heikkenemiseen.

Huolta herättää myös se, että sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta ei jatkossa enää määriteltäisi sosiaalipalveluiksi eikä niiden myöntämisestä siten tehtäisi hallintopäätöstä, mikä saattaa johtaa asiakkaiden oikeusturvan heikentymiseen.

6 Lausuntopalaute luvusta 3 - lapsiperhepalvelu: Onko ehdotus uudesta lapsiperhepalvelusta ja siihen sisältyvästä taloudellisesta tuesta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei

Perustelut tiiviisti?

STTK pitää esityksen tavoitetta lapsiperheiden varhaisen tuen vahvistamisesta kannatettavana, mutta korostaa, että varhaisen tuen vahvistaminen ei saa tapahtua raskaampien palveluiden ja niiden tarpeen tunnistamisen kustannuksella.

STTK ei kannata lapsiperheille suunnatun palveluvalikoiman supistamista ehdotetulla tavalla. Hyvinvointialueilla on erilaiset resurssit ja mahdollisuudet palveluiden järjestämiseen, mikä aiheuttaa riskin alueiden välisen eriarvoisuuden kasvuun sekä palveluiden liialliseen supistamiseen ja kehittämisen laiminlyömiseen.

STTK pitää tärkeänä, että moniammatilliset palvelurakenteet säilyvät velvoittavina ja että kasvatus- ja perheneuvonta säilytetään sosiaalipalveluna hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla, sillä kyse on erityisosaamista edellyttävästä palvelusta, jonka vaikuttavuus perustuu erityisesti sosiaalityön, psykologian ja tarvittaessa lääketieteen yhteistyöhön.

STTK muistuttaa, että perheneuvoloissa tarjotaan nimenomaisesti ennaltaehkäisevää ja korjaavaa matalankynnyksen palvelua, jota esityksessä halutaan vahvistaa.

7 Lausuntopalaute luvusta 3 - Onko ehdotus uudesta työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelusta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti?

STTK pitää toimintakyvyn ja osallisuuden tukemista tärkeänä tavoitteena ja katsoo, että tarvelähtöisyys sekä tuen sovittaminen yhteen henkilön muiden tarvittavien palveluiden kanssa on lähtökohtaisesti kannatettavaa.

Kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen poistuminen ilman vastaavan tasoisesti määritellyä palvelua heikentää tuen jatkuvuutta ja on ristiriidassa varhaisen tuen vahvistamista, palvelukokonaisuuden toimivuutta ja oikea-aikaista tukea koskevien tavoitteiden kanssa. STTK korostaa, että asiakkaiden palvelujen jatkuvuus ja tarkoituksenmukaisuus on turvattava ja että tämä edellyttää selkeitä palvelupolkuja, huolellista vaikutusten arviointia sekä riittäviä resursseja.

STTK korostaa, että jatkovalmistelussa on varmistettava, ettei asiakkaita jää tarkoituksenmukaisten palveluiden ulkopuolelle, koska palveluntarpeen arviointi ja tunnistaminen jäävät vajaaksi tai koska palveluiden resurssointi on riittämätöntä.

STTK painottaa, että työllisyyspolitiikan läpileikkaavana tavoitteena tulisi olla syrjäytymisen vaikuttava ehkäiseminen, jota edistetään parhaiten saumattomalla yhteistyössä kuntien työllisyyspalveluiden, sosiaali- ja terveydenhuollon ja koulutuspalveluiden välillä.

Edellytyksenä yhteistyölle on työvoimaviranomaisten osaamisen kehittämistä, jotta palveluntarpeet tunnistetaan varhaisessa vaiheessa. Lisäksi olennaista on, että eri toimijoille osoitetaan riittävät resurssit vaikeasti työllistyvien työllistymisen tukemiseen. STTK katsoo, että onnistuakseen vaikuttavasti uudistuksen tavoitteena ei voi olla ensisijaisesti vähentää julkisia menoja. Onnistunut toimeenpano ei myöskään ole mahdollista henkilöstöä vähentämällä.

Esityksen muotoilu työkäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen toteuttamisesta jättää täysin epäselväksi sen, minkä tyyppisestä yksilö- ja ryhmätoiminnasta on kyse ja minkälaisista tekijöistä toiminta voisi koostua. Uuden palvelun löyhä määrittely yhdistettynä sosiaalihuoltoon kohdistuviin menoleikkauksiin vaikeuttavat sen varmistamista, että uutta palvelua ja siihen liittyvää toimintaa järjestetään yhdenvertaisesti ja tasalaatuisesti eri alueilla.

8 Muu lausuntopalaute lukuun 3?

STTK ei pidä kannatettavana palvelurakenteiden joustavuuden lisäämistä sosiaalihuollon erityisasiantuntijuuden ja palveluiden tarjonnan kustannuksella. Lisäksi STTK korostaa, että hyvinvointialueilla on oltava riittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä sekä tarvittavaa hallinnollista ja muuta henkilöstöä, jotta järjestämisvastuu voi toteutua. Keskeistä on myös se, että hyvinvointialueilla on käytössään asianmukaiset toimitilat, toimintavälineet ja muut toiminnan edellyttämät resurssit.

Lisäksi STTK huomauttaa, että palvelujen järjestämisvastuuta ja asiakkaan oikeuksia koskevan sääntelyn tulee olla yksiselitteistä ja hyvinvointialueita selkeästi ohjaavaa. Päihde- ja riippuvuustyön sekä mielenterveystyön poistaminen sosiaalihuoltolain 14 §:n palveluluettelosta voi lisätä tulkinnanvaraisuutta palvelujen järjestämisvelvollisuudesta ja heikentää sääntelyn selkeyttä.

9 Lausuntopalaute sosiaalihuollon toteuttamisen alkuvaiheessa: neuvonta ja ohjaus, vireilletulo ja sosiaalihuollon asiakkuus, yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon ja tuen tarpeen arviointi (luvut 2 ja 4) Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti?

STTK pitää kannatettavana tavoitetta palveluihin pääsyn selkeyttämisestä ja pitää tärkeänä, että palvelutarpeen arviointia, omatyöntekijää ja asiakassuunnitelmaa koskevaa sääntelyä tarkastellaan kokonaisuutena. Esityksessä on useita kannatettavia ehdotuksia, kuten yhteyden saaminen viivytystä sosiaalihuoltoon, neuvonnan ja ohjauksen saatavuuden parantaminen ja sen roolin vahvistaminen sekä mahdollisuus aloittaa tuen arviointi nopeasti ja ammatillisen osaamisen vahvistaminen.

Ehdotukset voivat edistää avun saannin oikea-aikaisuutta ja ehkäistä ongelmien syventymistä. Riskinä kuitenkin on, että tavoiteltuja vaikutuksia ei saavuteta, koska samalla palvelutarpeen arviointia halutaan henkilöstösäästöjä tavoitellen keventää. Riskinä on, että palvelutarpeen arviointi muodostuu liian kevyeksi, jolloin tarpeiden kokonaiskuva voi jäädä vajaaksi ja asiakkaat ilman tarvitsemaansa apua.

STTK korostaa, että riittävän kattava palvelutarpeen arviointi tukee oikea-aikaisen tuen saamista ja pitää tärkeänä, että riittävä sääntely palvelutarpeen arvioinnissa säilyy myös jatkossa. Palvelutarpeen arviointi on sosiaalihuollon ydintehtävä, joka edellyttää riittävästi aikaa, ammatillista harkintaa ja osaamista. STTK pitää tärkeänä, että tuen tarpeen arvioinnin tulee voida tarvittaessa tehdä myös terveydenhuollon ammattilainen, jolla on riittävä sosiaalihuollon tuntemus.

10 Lausuntopalaute luvusta 4 – asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä? Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti?

STTK pitää asiakassuunnitelmaa ja omatyöntekijämallia tärkeinä työkaluina palveluiden tarkoituksenmukaisuuden, sujuvuuden ja vaikuttavuuden varmistamiseksi.

Omatyöntekijän nimeäminen sosiaalihuollossa tukee asiakkaan palvelupolkua ja niiden eheyttä. Esityksessä omatyöntekijän tehtäviä ja roolia ehdotetaan täsmennettäväksi. STTK kuitenkin katsoo, että ehdotukseen jää laajasti tulkinnanvaraa. Asiakkaiden tarvitseman tuen varmistamiseksi ja sujuvoittamiseksi omatyöntekijän nimeämistä ei pitäisi heikentää vaan ennemminkin vahvistaa.

STTK ei kannata asiakassuunnitelmaa koskevan sääntelyn keventämistä. Asiakassuunnitelmaa koskevan sääntelyn keventäminen voi johtaa kokonaisvastuun ja työn suunnitelmallisuuden sekä vaikuttavuuden heikkenemiseen, palveluiden pirstaloitumiseen ja tuen tarpeiden tunnistamisen viivästymiseen. Sääntelyn keventäminen on ongelmallista myös asiakkaan edun ja oikeusturvan kannalta.

11 Lausuntopalaute luvusta 4 - erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityöntekijän asiakasmitoitus. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti?

STTK pitää asiakasmitoitusta tärkeänä välineenä asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseksi sekä oikein mitoitettuna henkilöstön kuormituksen hallinnalle. Esiitetty 47 asiakkaan maksimimäärä vaikuttaa kuitenkin aivan liian suurelta mahdollistaakseen riittävät resurssit vaikuttavaan asiakastyöhön. Lisäksi mitoitukseen esitetään poikkeamismahdollisuutta. Säästöpainneissa ja resurssipulassa poikkeamismahdollisuudet kuitenkin vakiintuvat usein normaaliksi käytännöksi, mikä vesittää varsinaisen mitoituksen tavoitteet.

Liian suuri asiakasmäärä voi heikentää oikea-aikaisen puuttumisen mahdollisuuksia, viivästyttää palveluiden piiriin pääsemistä sekä vaarantaa asiakasturvallisuuden.

12 Muu lausuntopalaute lukuun 4?

STTK korostaa, että organisaatioiden keventäminen, hallinnollisten tehtävien ja tukitoimintojen henkilöstön vähentäminen sekä hallinnollisten tehtävien siirtäminen enemmän esihenkilöiden ja työntekijöiden vastuulle on lisännyt henkilöstön kuormitusta, aiheuttanut jaksamisongelmia ja johtanut alan vetovoiman heikkenemiseen.

Esityksen tavoitteet hallinnollisen työn keventämisestä eivät ole uskottavia, jos henkilöstöä samalla vähennetään. Kokonaisuutena arvioiden esitys ei huomio riittävällä tavalla henkilöstön riittävyttä eikä toimintaympäristön todellisia edellytyksiä. Riskinä on, että esityksen tavoitteet tosiasiallisesti heikentävät palveluiden laatua sekä asiakasturvallisuutta.

13 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti?

Ehdotus sosiaalityöntekijän erityisistä tehtävistä on pääosin kannatettava, sillä se tunnistaa sosiaalityön erityisosaamisen merkityksen ja tukee sen joustavaa kohdentamista asiakastarpeen mukaan. Tämä voi vahvistaa asiakaslähtöisyyttä sekä tarkoituksenmukaista työnjakoa sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen välillä.

14 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Kyllä

Perustelut tiiviisti?

STTK pitää ehdotusta uudesta sosiaalihuoltolain 47 §:stä kannatettavana. Se vahvistaa sosiaalihuollon johtamista osana hyvinvointialueen johtamisrakennetta ja tukee sosiaalihuollon asemaa terveydenhuollon rinnalla. Sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija voi myös edistää sosiaali- ja terveydenhuollon yhteensovittamista hyvinvointialueella.

STTK korostaa, että sosiaalihuollon johtamisen vahvistamisen rinnalla on tunnistettava myös hoitotyön johtamisen merkitys palvelujen laadulle, vaikuttavuudelle, henkilöstön työhyvinvoinnille ja moniammatilliselle yhteistyölle. Johtamisrakenteiden tulee tukea eri ammattiryhmien asiantuntemuksen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä sekä sujuvaa yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon välillä.

15 Lausuntopalaute sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisesta. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti?

STTK korostaa, että asiakastietojen kirjaaminen liittyy kiinteästi asiakkaiden oikeusturvaan, viranomaisvastuuseen, päätöksenteon läpinäkyvyyteen sekä palvelupolkujen jatkuvuuteen. Kirjaamisella on keskeinen merkitys myös moniammatillisessa yhteistyössä, sosiaalihuollon valvonnassa, vaikuttavuuden seurannassa ja henkilöstön oikeusturvan turvaamisessa. Siksi kirjausvelvoitteita ei tule jättää liian väljiksi, tulkinnanvaraisiksi tai epäselviksi.

STTK pitää päällekkäisten kirjaamisten vähentämistä kannatettavana, mutta kirjaamisen keventäminen ei saa heikentää asiakas- ja oikeusturvaa, tiedonkulkua eikä ammattilaisten toimintaedellytyksiä. Uudistusten onnistuminen edellyttää selkeitä ohjeita, riittävää koulutusta ja tukea sekä toimivia ja yhteensopivia tietojärjestelmiä. Digitalisaation tulee aidosti vähentää hallinnollista työtä eikä siirtää sitä työntekijöille uudenlaisena kuormituksena.

16 Lausuntopalaute asiakasmaksuihin ehdotetuista muutoksista?

STTK pitää esitettyä korotusta huomattavana ja näkee sen uhkaavan palveluiden saatavuutta ja palveluihin hakeutumista. STTK korostaa, että asiakasmaksujen korottaminen ei ole kestävä tapa vahvistaa julkista taloutta. Pitkällä aikavälillä maksujen korotukset johtavat todennäköisesti kasvaviin kustannuksiin palveluiden käytön vähentyessä.

Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osalta on keskeistä huolehtia siitä, että asiakasmaksut eivät muodostu esteeksi palveluihin hakeutumiselle tai niiden vastaanottamiselle. Tärkeää on tarkastella myös asiakasmaksujen kokonaisuutta sillä usein palveluiden ja hoidon tarve kasaantuu, jolloin maksutaakka voi muodostua kestävämmäksi.

Tiedossa on, että vuonna 2025 päätyi ulosottoon 507 000 sosiaali- ja terveystalouden sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksua. Asiakasmaksujen korotukset tulevat hyvin todennäköisesti pahentamaan tilannetta entisestään ja ajamaan yhä useampia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaita taloudelliseen ahdinkoon.

STTK huomauttaa, että esitys asiakasmaksujen korotuksista on osa laajempaa valmistelua asiakasmaksujen korottamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa, minkä vuoksi maksujen korotusten yhteisvaikutuksia tulisi tarkastella kokonaisuutena.

17 Lausuntopalaute muista säädösmuutosehdotuksista?

-

18 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista?

Ei

Perustelut tiiviisti?

STTK katsoo, että esitysluonnos ei anna riittävää eikä tasapainoista kuvaa lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista. Arviointi painottuu lyhyen aikavälin säästöihin, kun taas pitkän aikavälin vaikutuksia palvelujen saatavuuteen, raskaampien palvelujen tarpeeseen, henkilöstön kuormitukseen ja asiakkaiden oikea-aikaiseen tuen saantiin on tarkasteltu liian vähän.

STTK korostaa, että uudistusten toimeenpano edellyttää riittäviä ja pysyviä resursseja, henkilöstöpanostuksia, toimivia tietojärjestelmiä ja aikaa muutosten käytännön toteuttamiseen. Taloudellisiin vaikutusarvioihin liittyy merkittävää epävarmuutta, koska ne perustuvat osin rajalliseen aineistoon, asiantuntija-arvioihin ja oletuksiin. Säästötavoitteet ovat lisäksi ristiriidassa varhaisen tuen vahvistamisen kanssa, sillä ilman riittäviä resursseja ennaltaehkäisevien palvelujen toteutuminen vaarantuu ja kustannukset voivat pitkällä aikavälillä kasvaa.

19 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista?

Ei

Perustelut tiiviisti?

STTK korostaa, että esityksen muita vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia on arvioitava kokonaisuutena sosiaalipalvelujen vaikuttavuuden, moniammatillisuuden, pitkän aikavälin kustannusvaikutusten, henkilöstöressurssien ja asiakkaiden oikeusturvan näkökulmasta. STTK pitää henkilöstövähennyksiin perustuvia säästötavoitteita ongelmallisina palvelujen saatavuuden, laadun ja henkilöstön toimintaedellytysten kannalta.

STTK korostaa, että esityksen yhteisvaikutuksia on arvioitava myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön työn määrän, työn sisällön, osaamisvaatimusten ja kuormittavuuden näkökulmasta. Muutokset palvelutarpeen arvioinnissa, kirjaamisessa ja asiakasmaksuissa vaikuttavat suoraan työn tekemisen edellytyksiin ja edellyttävät riittävää perehdytystä, täydennyskoulutusta, työhyvinvoinnin tukea sekä konkreettisia toimia osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Lainsäädännön selkeyttäminen ja hallinnollisen työn vähentäminen ovat kannatettavia tavoitteita, mutta ne eivät toteudu kestäväällä tavalla ilman riittäviä henkilöstöresursseja ja osaamisen vahvistamista.

Lisätietoja STTK:ssa:

Ida Nummelin, sosiaali- ja terveyspolitiikan asiantuntija

ida.nummelin@sttk.fi

Gylling Päivi
STTK ry.